

Hans Helighet Påven Benedikt XVI:s budskap för firandet av världsböndagen för fred

1 januari 2012

Att utbilda unga människor i rättvisa och fred

1. Början av ett nytt år, Guds gåva till mänskligheten, får mig att, med stor tillförsikt och tillgivenhet, framföra mina varmaste välgångsönskningar för att den tid som ligger framför oss, på ett verkligt sätt, ska präglas av rättvisa och fred.

Hur ska vi gå det nya året till mötes? I Psalm 130 hittar vi en mycket vacker bild. Psalmisten säger att trons människor väntar på Herren "mer än väktarna efter morgonen" (v. 6); de väntar på honom med ett starkt hopp eftersom de vet att han kommer med ljus, barmhärtighet och frälsning. Denna väntan föddes utifrån det utvalda folkets erfarenhet, när de insåg att Gud lärde dem att se på världen i dess sanning, istället för att bli tillintetgjorda av dess vedermödor. Jag inbjuder er att med samma fasta tilltro se på 2012. Det är sant att, det år som nu går till ända, har präglats av tilltagande frustration över den kris som hotar både samhället, arbetsmarknaden och ekonomin, en kris som främst har kulturella och antropologiska rötter. Det tycks som om vår tid höljs i ett dunkel, som hindrar oss från att klart se dagens ljus.

I detta dunkel fortsätter emellertid människans hjärta att vänta på gryningen, som Psalmisten talar om. Eftersom denna förväntan är särskilt stark och framträdande hos unga människor, så går mina tankar till dem och till det bidrag de både kan och måste ge till samhället. Därför vill jag ägna budskapet för denna 45:e Världsböndag för Fred åt temat utbildning: "*Att utbilda unga*

människor i rättvisa och fred", med övertygelsen om att det är de unga, som med sin entusiasm och idealism, kan ge världen nytt hopp.

Mitt budskap riktas också till föräldrar, familjer och till alla som arbetar med undervisning och utbildning, liksom till aktörer inom det religiösa, sociala, politiska, ekonomiska och kulturella livet och inom media. Att vara uppmärksam på unga människors bekymmer, att kunna lyssna på och uppskatta dem, är inte bara något gott i sig; utan det är en grundläggande plikt för hela samhället, för att bygga en rättvis och fredlig framtid.

Det handlar om att till unga människor förmedla en förståelse för livets positiva värde och att väcka en längtan att tjäna det Goda i deras liv. Det är en uppgift som vi alla personligen måste engagera oss i.

De angelägenheter som många unga människor världen över uttrycker i vår tid visar att, de vill se på framtiden med ett välgrundat hopp. Idag känner de en oro över många saker: de vill få en utbildning som bättre förbereder dem att hantera verkligheten, de ser hur svårt det är att bilda familj och att hitta en fast anställning; de undrar om de verkligen kan bidra till det politiska, kulturella och ekonomiska livet för att bygga ett mer mänskligt och solidariskt samhälle.

Det är viktigt att denna oro och dess underliggande idealitet bemöts med verklig uppmärksamhet inom samhällets alla områden. Kyrkan ser på de unga med hopp och tillförsikt och uppmuntrar dem att söka sanningen, försvara det gemensamma bästa, vara öppna för världen omkring dem och att ärligt se "det nya" (Jes 42:9; 48:6).

Utbildare

2. Utbildning är livets intressantaste och svåraste äventyr. Att utbilda, som vi kan jämföra med latinets *educere*, innebär att introducera unga människor till verkligheten liksom att få dem att gå utöver sig själva och växa på ett fullödigt sätt. Denna process främjas i mötet mellan de vuxnas och de ungas frihet. Detta påkallar ett ansvar såväl hos eleven som måste vara öppen för att låta sig ledas till kunskap om verkligheten, som hos utbildaren som måste vara beredd att ge av sig själv. Därför behöver vi idag, mer än någonsin, äkta vittnen, och inte bara människor som lär ut regler och fakta; vi behöver vittnen som har ett vidare perspektiv än andra, därför att deras liv är så mycket mer mångsidigt. Ett vittne är någon som först och främst själv lever det liv som han eller hon förespråkar till andra.

Var sker en äkta utbildning i fred och rättvisa? Allra först i familjen, eftersom föräldrarna är de första utbildarna. Familjen är samhällets grundläggande gemenskap; "det är i familjen som barnen lär sig de mänskliga och kristna värden som gör en konstruktiv och fredlig samexistens möjlig. Det är i familjen som de lär sig en solidaritet mellan generationerna, respekt för regler, förlåtelse och hur man bemöter andra människor."¹ Familjen är den första skolan där vi tränas i rättvisa och fred.

Vi lever i en värld där familjer, liksom livet självt, ständigt hotas och ofta splittras. Arbetsvillkoren är ofta oförenliga med ett ansvarsfullt familjeliv, oron för framtiden, en hetsig livsrytm, behovet av att ofta flytta för att säkerställa ett drägligt uppehälle, för att inte säga överlevnad - allt detta gör det svårt att garantera att barnen får en av de mest värdefulla skatter: närvaron av sina föräldrar. En sådan närvaro gör det möjligt att, på ett djupare plan dela livets egen resa, och på så vis föra vidare de erfarenheter och övertygelser som vunnits

¹ Benedikt XVI, "Tal till administratörer i Latium och i Roms stad och provins" (14 januari 2011): *L'Osservatore Romano*, 15 januari 2011, sid. 7.

under årens lopp, och som bara kan kommuniceras genom att tillbringa tid tillsammans. Jag skulle vilja uppmana föräldrar att inte bli bedrövade! De måste uppmuntra sina barn att, framför allt annat hoppas på Gud, som är källan till äkta rättvisa och fred.

Jag vill också rikta ett ord till de som leder utbildningsinstitutioner: med en stor ansvarskänsla ska de säkerställa att varje persons värdighet alltid respekteras och uppskattas. De måste se till att varje ung person kan upptäcka sin egen kallelse och få stöd i att utveckla sina gudagivna gåvor. De måste försäkra familjerna om att deras barn kan få en utbildning som inte strider mot deras samveten eller religiösa principer.

Alla typer av utbildningsinstitutioner borde kunna vara öppna för det transcendenta och för mötet med de andra; en plats för dialog, sammanhållning och uppmärksamt lyssnande, där unga människor får uppskattning för sina personliga förmågor och inre rikedomar, och där de kan lära sig att respektera sina bröder och systrar. Unga människor bör undervisas om den glädje, som kommer från att, dagligen träna sig i omsorg om och medkännande med andra människor, och från att ta en aktiv del i att bygga ett mer mänskligt och solidariskt samhälle.

Jag ber de politiska ledarna att ge konkret stöd till familjer och utbildningsinstitutioner när det gäller deras rätt och plikt att undervisa. Föräldrar borde aldrig behöva sakna ett fullvärdigt stöd i denna uppgift. De politiska ledarna måste säkerställa att ingen någonsin förnekas tillträde till utbildning och att familjen fritt kan välja den utbildningsstruktur som de anser mest lämplig för sina barn. De måste också verka för att förena de familjer som splittrats för att tjäna sitt uppehälle. De måste ge unga människor en transparent bild av det politiska livet som en äkta tjänst för allas bästa.

Jag kan heller inte försumma att vända mig till medievärlden att de också ger sitt bidrag till utbildningen. Massmedia har en särskild roll i dagens samhälle: de förmedlar inte bara information utan formar också allmänhetens sinnen, och på det viset kan de väsentligen bidra till utbildningen av unga människor. Vi får aldrig glömma bort att det finns ett mycket nära samband mellan utbildning och kommunikation: utbildning äger rum genom kommunikation, som på gott och ont, i sin tur, påverkar personens bildning.

Unga människor måste också ha modet att leva efter samma höga ideal som de sätter för andra. De har ett stort ansvar: må de få styrka att på ett bra och klokt sätt använda sin frihet. De är också ansvariga för sin egen utbildning, också när det gäller rättvisa och fred!

Att utbilda i sanning och frihet

3. Den helige Augustinus ställde en gång frågan: "*Quid enim fortius desiderat anima quam veritatem?*" – "Vad önskar människan mer innerligt än sanningen?"² Ett samhälles mänskliga ansikte beror i högsta grad på huruvida utbildningssystemet bidrar till att hålla denna obetvingliga fråga levande. All utbildning måste befatta sig med hela människan, också hennes moraliska och andliga dimension, och fokusera på människans slutliga bestämmelse, liksom på samhällets goda, i vilket människan är en del. För att utbilda i sanningen är det därför nödvändigt att veta vem den mänskliga personen är, att känna till den mänskliga naturen. När Psalmisten betraktar världen säger han: "När jag ser din himmel, som dina fingrar format, månen och stjärnorna du fäste där, vad är då en människa att du tänker på henne, en dödlig att du tar dig an honom?" (Ps 8:4-5). *Vem är människan?* är den grundläggande frågan som måste ställas.

Människan är en varelse som i hjärtat bär en törst efter det oändliga, en törst

² *Kommentar till Johannesevangeliet, 26,5.*

efter sanning – en sanning som inte är fragmentarisk, utan förmår förklara livets mening – eftersom människan är skapad till Guds avbild och likhet. I tacksamhet erkänner vi att livet är en ovärderlig gåva och det leder till att vi upptäcker vår egen höga värdighet och varje människas okränkbarhet. Det första steget i utbildningen är att lära sig att känna igen Skaparens bild i människan, och så lära sig att hysa en djup respekt för varje människa och att hjälpa andra att leva ett liv i överensstämmelse med denna höga värdighet. Vi får aldrig glömma att "äka mänsklig utveckling berör personen i sin helhet, i alla hennes dimensioner",³ innefattande den transcendent dimensionen, att personen inte kan offras för något enskilt gott, vare sig det handlar om något ekonomiskt eller socialt, individuellt eller kollektivt.

Betydelsen av mänsklig frihet förstår människan endast i relation till Gud. Det är utbildningens uppgift att forma människor till en äkta frihet. Det handlar inte om en frånvaro av tvång eller den fria viljans överhöghet, det är inte jagets envælde. När människan tror sig vara något absolut, som inte beror av någonting eller av någon, som kan göra vad hon vill, kommer hon att motsäga sitt eget varas sanning och mister så sin frihet. Tvärtom, så är människan en relationell varelse, som lever i relation till andra och särskilt med Gud. En äkta frihet kan aldrig uppnås oberoende av Gud.

Friheten har ett oskattbart värde, men det är bräckligt; den kan missförstås och missbrukas. "Idag finns ett särskilt försåtligt hinder när det gäller utbildning, nämligen, den massiva närvaron i vårt samhälle och i vår kultur av den relativism, som inte erkänner något som definitivt, utan som högsta kriterium endast ger jaget med sina önsknings. Och under skenet av frihet blir den varje människas fängelse, eftersom den åtskiljer människorna från varandra, och låser

³ Benedikt XVI, Encyklikan *Caritas in Veritate*, (29 juni 2009), 11: AAS 101 (2009), 648; jfr Paulus VI, Encyklikan *Populorum Progressio* (26 mars 1967), 14: AAS 59 (1967), 264.

in varje person i sitt eget jag. Med en sådan relativistisk horisont är verklig utbildning inte möjlig; utan sanningens ljus döms varje människa att, förr eller senare, tvivla på godheten i sitt eget liv och på de relationer som hennes liv består av, på giltigheten i hennes engagemang att bygga något gemensamt tillsammans med andra.”⁴

För att utöva sin frihet måste människan gå bortom den relativistiska horisonten och lära känna sanningen om sig själv och sanningen om det goda och det onda. I sitt samvetes djup upptäcker människan en lag, som hon inte har ålagt sig själv, men som hon måste lyda. Dess röst kallar henne att älska och att göra det som är gott, att undvika det onda och att ta ansvar för det goda som hon gör och det onda som hon begår.⁵ Sålunda är utövandet av frihet intimt sammanbundet med den naturliga morallagen, som är universell till sin karaktär, och uttrycker varje människas värdighet, och utgör basen för de grundläggande mänskliga rättigheterna och plikterna: slutligen lägger den grunden för en rättvis och fredlig samexistens.

Att rätt använda friheten är således centralt för främjandet av rättvisa och fred, som kräver att vi respekterar oss själva och andra, innefattande alla dem vars livsväg radikalt avviker från vår egen. Ett sådant förhållningssätt ger upphov till de element utan vilka fred och rättvisa bara förblir ord utan innehåll: ömsesidig tillit, förmågan att föra en konstruktiv dialog, möjligheten till förlåtelse, som vi alltid önskar få men som vi finner svårt att ge, ömsesidig omsorg, medlidande med de svagaste, liksom beredskap att göra uppoffringar.

⁴ Benedikt XVI, *Tal vid öppnandet av det kyrkliga stiftsmötet i det Helige Johannes Lateranbasilika* (6 juni 2005): AAS 97 (2005), 816.

⁵ Jfr Andra Vatikankonciliet, Pastoralkonstitutionen om Kyrkan i världen av idag, *Gaudium et Spes*, 16.

Att utbilda i rättvisa

4. Trots en uttalad god vilja, hotas allvarligt människans värde och värdighet och de mänskliga rättigheterna i vår värld. Det finns en utbredd tendens att endast hålla sig till kriterier som nytta, vinst och materiell egendom. Av den anledningen är det viktigt att inte lösgöra rättvisebegreppet från dess transcendent rötter. Rättvisa är verkligen inte bara en mänsklig konvention, eftersom det som är rättvist inte ytterst avgörs av positiv lag, utan av människans djupaste identitet. Det är människans fullödiga vision som, räddar oss från att hamna i avtalsmässig syn på rättvisan, och som gör det möjligt för oss att placera rättvisan inom solidaritetens och kärlekens horisont.⁶

Vi kan inte bortse från, att vissa av den moderna kulturens strömningar, som bygger på rationalistiska och individualistiska ekonomiska principer, har skurit av rättvisebegreppet från dess transcendent rötter och så lösgjort det från kärlek och solidaritet: "Vår 'jordiska stad' främjas inte bara av relationer som bygger på rättigheter och plikter, utan än mer och i större utsträckning, av relationer som bygger på gåvor, barmhärtighet och gemenskap. Omsorg uppenbarar alltid Guds kärlek i mänskliga relationer, liksom det ger ett teologiskt och frälsande värde till allt engagemang för rättvisa i världen."⁷

"Saliga de som hungrar och törstar efter rättfärdigheten, de skall bli mättade" (Matt 5:6). De skall bli mättade eftersom de hungrar och törstar efter rätta relationer med Gud, med sig själva, med sina bröder och systrar, och med hela skapelsen.

⁶ Jfr Benedikt XVI, *Tal till förbundsdagen* (Berlin, 22 september 2011): *L'Osservatore Romano*, 24 september 2011, pp. 6-7.

⁷ Id., encyklikan *Caritas in Veritate*, 6 (29 juni 2009), 6: AAS 101 (2009), 644-645.

Att utbilda i fred

5. "Fred är inte bara frånvaron av krig, och inte heller att upprätthålla en maktbalans mellan motståndare. Fred kan inte uppnås på jorden utan att skydda människornas väl och ve, en fri kommunikation, respekten för den enskilda personens liksom alla folks värdighet, ett träget utövande av solidaritet."⁸ Vi kristna tror att Kristus är vår sanna fred: i honom, genom korset, har Gud försonat världen med sig själv och brutit ner skiljemurarna som åtskiljde oss från varandra (jfr Ef 2:14-18); i honom finns bara en enda familj som är försonad i kärlek.

Fred är nu inte bara en gåva, utan också ett uppdrag. För att bli sanna fredsstiftare måste vi lära oss medlidande, solidaritet, samarbete, syskonskap, genom att vara aktiva i samhällsgemenskapen och inriktade på att skapa medvetenhet om nationella och internationella frågor och om vikten av att söka lämpliga mekanismer för en omfördelning av rikedomarna, tillväxt, utveckling och konfliktlösning. "Saliga de som håller fred, de skall kallas Guds söner", som Jesus säger i Bergspredikan (Matt 5:9).

Allas fred är frukten av en rättvisa för alla, och ingen får undandra sig denna väsentliga uppgift att arbeta för rättvisa, alltefter vars och ens särskilda förmåga och ansvarsområden. De unga, som håller så starkt på ideal, inbjuder jag alldeles särskilt att vara tålmodiga och uthålliga i att söka rättvisa och fred, att odla sin uppskattning för det rätta och sanna, även när det innebär uppoffringar och att gå emot tidens strömningar.

⁸ *Katolska Kyrkans Katekes*, Nr 2304.

Att lyfta blicken mot Gud

6. Inför den svåra utmaningen att vandra på fredens och rättvisans vägar, frestas vi att ställa Psalmistens fråga: "Jag ser upp emot bergen, varifrån skall jag få hjälp?" (Ps 121:1).

Till alla, och i synnerhet till unga människor, vill jag säga med eftertryck: "Inga ideologier kan frälsa världen. Vi kan bara återvända till den levande Guden, vår Skapare, som är den ende som kan garantera vår frihet och det som är verkligt gott och sant ... ett ovillkorligt återvändande till Gud som är måttet på det som är rätt och som samtidigt är en evig kärlek. Och vad annat än kärlek kan någonsin frälsa oss?"⁹ Kärleken fröjdar sig över sanningen, det är den kraft som förmår oss att engagera oss helt för sanningen, rättvisan, freden, därför att den bär allt, tror allt, hoppas allt, uthärdar allt (cf 1 Kor 13:1-13).

Kära unga människor, ni är en värdefull gåva till samhället. Ge inte efter för modlöshet inför svårigheter och hänge er inte till falska lösningar som ofta framstår som den enklaste vägen att lösa problem. Var inte rädda för att engagera er, att arbeta hårt och att göra uppoffringar, att välja vägar som kräver trofasthet och uthållighet, ödmjukhet och hängivenhet. Ha tillit till er ungdomlighet och dess djupa längtan efter lycka, sanning, skönhet och äkta kärlek! Lev fullt ut denna ungdomstid som är så rik och full av entusiasm.

Ni måste inse att ni själva är en förebild och att ni inspirerar de vuxna, särskilt när ni försöker bekämpa orättvisor och korruption och strävar efter att bygga en bättre framtid. Var medvetna om er förmåga; bli aldrig självcentrerade utan arbeta för en ljusare framtid för alla människor. Ni är aldrig ensamma. Kyrkan sätter sin tillit till er, följer er, uppmuntrar er och önskar ge er den bästa gåvan

⁹ Benedikt XVI, *Tal vid ungdomsvigilen* (Köln, 20 augusti 2005): AAS 97 (2005), 885 – 886.

som hon har: möjligheten att lyfta er blick mot Gud, att möta Jesus Kristus, han som själv är rättvisa och fred.

Alla ni män och kvinnor över hela världen, som bär fredens sak i era hjärtan: fred är inte en redan uppnådd välsignelse, utan snarare ett mål efter vilket var och en och vi alla måste längta. Låt oss se på framtiden med ett större hopp; låt oss uppmuntra varandra på vår livsresa; låt oss arbeta tillsammans för att ge vår värld ett mer mänskligt och solidariskt ansikte; och låt oss känna ett gemensamt ansvar för nuvarande och framtida generationer, särskilt i uppgiften att öva dem i att bli fredens människor och fredsbyggare. Dessa är mina reflektioner och jag vädjar till alla och envar: låt oss sammanföra våra andliga, moraliska och materiella resurser för den stora målsättningen att "utbilda unga människor i rättvisa och fred."

Vatikanen, 8 december 2011

Påve Benedikt XVI

(svensk översättning Sr Madeleine Fredell OP)